TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2018. gada 21. martā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Sociālais nodrošinājums – Nolīgums starp Eiropas Kopienu un Šveices Konfederāciju – Sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinācija – Regula (EK) Nr. 883/2004 – 7., 63. un 64. pants – Bezdarbnieka pabalsti – Bezdarbnieks, kurš dodas uz citu dalībvalsti – Tiesību uz pabalstiem saglabāšana – Ilgums

Lieta C-551/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Centrale Raad van Beroep* (Sociālā nodrošinājuma un civildienesta lietu apelācijas tiesa, Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 26. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 31. oktobrī, tiesvedībā

J. Klein Schiphorst

pret

Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), tiesneši K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], S. Rodins [*S. Rodin*] un E. Regans [*E. Regan*],

ģenerāladvokāts: P. Mengoci [*P. Mengozzi*],

sekretāre: M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2017. gada 20. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen* vārdā – *J. Hut*, pārstāve,

– Nīderlandes valdības vārdā – *L. Noort* un *K. Bulterman*, pārstāvji,

– Čehijas Republikas valdības vārdā – *M. Smolek*, *J. Pavliš* un *J. Vláčil*, pārstāvji,

– Dānijas valdības vārdā – *M. Wolff*, kā arī *C. Thorning* un *J. Nymann-Lindegren*, pārstāvji,

– Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

– Zviedrijas valdības vārdā – *A. Falk*, *C. Meyer-Seitz* un *H. Shev*, kā arī *L. Swedenborg* un *F. Bergius*, pārstāvji,

– Norvēģijas valdības vārdā – *K. Moen* un *D. Lund*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *M. van Beek* un *D. Martin*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2017. gada 29. novembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV 2004, L 166, 1. lpp., un labojums OV 2004, L 200, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 465/2012 (2012. gada 22. maijs) (OV 2012, L 149, 4. lpp.), (turpmāk tekstā – "Regula Nr. 883/2004") 64. panta 1. punkta c) apakšpunktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *J. Klein Schiphorst* un *Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen* (Darba ņēmēju sociālās apdrošināšanas iestādes valde, Nīderlande) par minētās personas pieteikuma par trim mēnešiem pagarināt laikposmu, kurā tiek saglabātas viņa tiesības uz bezdarbnieka pabalstu, noraidīšanu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

EK un Šveices nolīgums

3 Nolīguma starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Šveices Konfederāciju, no otras puses, par personu brīvu pārvietošanos, kas ir parakstīts Luksemburgā 1999. gada 21. jūnijā un Eiropas Kopienas vārdā apstiprināts ar Padomes un Komisijas Lēmumu 2002/309/EK, Euratom (2002. gada 4. aprīlis) attiecībā uz nolīgumu par zinātnisku un tehnoloģisku sadarbību par septiņu nolīgumu noslēgšanu ar Šveices Konfederāciju (OV 2002, L 114, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "EK un Šveices nolīgums"), 8. pantā ir noteikts:

"Līgumslēdzējas puses saskaņā ar II pielikumu paredz sociālā nodrošinājuma sistēmu saskaņošanu, lai jo īpaši:

[..]

b) noteiktu piemērojamos tiesību aktus;

[..]

d) izmaksātu pabalstus personām, kas uzturas Līgumslēdzēju pušu teritorijā;

[..]."

4 EK un Šveices nolīguma II pielikuma par sociālā nodrošinājuma sistēmu koordināciju, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Apvienotās komitejas, kura izveidota saskaņā ar Nolīgumu starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Šveices Konfederāciju, no otras puses, par personu brīvu pārvietošanos, Lēmumu Nr. 1/2012 (2012. gada 31. marts) (OV 2012, L 103, 51. lpp.), 1. pantā ir paredzēts:

"1. Attiecībā uz sociālā nodrošinājuma sistēmu koordināciju līgumslēdzējas puses vienojas par to, ka tās savā starpā piemēro Eiropas Savienības tiesību aktus, uz kuriem sniegtas atsauces un kuros izdarīti grozījumi šā pielikuma A iedaļā, vai šādiem tiesību aktiem līdzvērtīgus noteikumus.

2. Šā pielikuma A iedaļā minētajos tiesību aktos lietoto terminu "dalībvalsts(-is)" saprot tādējādi, ka papildus valstīm, uz kurām attiecas Eiropas Savienības attiecīgie tiesību akti, tajā ir ietverta arī Šveice."

5 Šā pielikuma A iedaļa ietver atsauci tostarp uz Regulu Nr. 883/2004.

Regula Nr. 883/2004

6 Regulas Nr. 883/2004 preambulas 3., 4., 32. un 45. apsvērumā ir noteikts:

"(3) Padomes 1971. gada 14. jūnija Regula (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma shēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenes locekļiem, kas pārvietojas Kopienā [(OV 1971, L 149, 2. lpp.)], ir vairākas reizes grozīta un atjaunināta, lai ņemtu vērā ne vien pārmaiņas Kopienas līmenī, ieskaitot Tiesas spriedumus, bet arī pārmaiņas tiesību aktos valstu līmenī. Šiem faktoriem ir tādas sekas, ka Kopienas koordinācijas noteikumi ir kļuvuši sarežģīti un gari. Tādējādi šo noteikumu aizstāšanai, tos vienlaicīgi modernizējot un vienkāršojot, ir būtiska nozīme personu brīvas pārvietošanās mērķa sasniegšanā.

(4) Jāievēro valstu sociālās nodrošināšanas tiesību aktu īpatnības un jāizstrādā vienīgi koordinācijas sistēma.

[..]

(32) Lai sekmētu darba ņēmēju pārvietošanās iespējas, īpaši lietderīgi ir veicināt nodarbinātības meklējumus dažādās dalībvalstīs; tādēļ jānodrošina ciešāka un efektīvāka koordinācija starp bezdarba apdrošināšanas shēmām un visu dalībvalstu nodarbinātības dienestiem.

(45) Tādēļ, ka dalībvalstis nevar pienācīgi īstenot iecerētās darbības mērķi, proti, koordinēt pasākumus, lai garantētu personu brīvas pārvietošanās tiesību pilnvērtīgu izmantošanu, un minētās rīcības mērogu un seku dēļ šo mērķi labāk var sasniegt Kopienas līmenī, Kopiena var noteikt pasākumus saskaņā ar subsidiaritātes principu, kas noteikts Līguma 5. pantā. Atbilstīgi minētajā pantā noteiktajam proporcionalitātes principam šī regula nosaka tikai tādus pasākumus, kas nepārsniedz minētā mērķa sasniegšanai nepieciešamo."

7 Regulas Nr. 883/2004 2. panta 1. punktā ir noteikts:

"Šī regula attiecas uz dalībvalstu piederīgajiem, uz bezvalstniekiem un uz bēgļiem, kas dzīvo dalībvalstī, kuri ir pakļauti vai bijuši pakļauti vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem, kā arī uz viņu ģimenes locekļiem un viņu apgādību zaudējušām personām."

8 Saskaņā ar šīs regulas 3. panta 1. punktu:

"Šī regula attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar šādas sociālā nodrošinājuma jomas:

[..]

h) bezdarbnieka pabalsti;

[..]."

9 Minētās regulas 7. pantā "Noteikumu par dzīvesvietu nepiemērošana" ir noteikts:

"Ja šajā regulā nav noteikts citādi, naudas pabalstus, ko izmaksā saskaņā ar vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem vai saskaņā ar šo regulu, nesamazina, nemaina, neatliek, neatceļ un nekonfiscē tādēļ, ka pabalsta saņēmējs vai viņa ģimenes locekļi dzīvo dalībvalstī, kas nav tā, kurā atrodas par pabalstu piešķiršanu atbildīgā iestāde."

10 Šīs pašas regulas 63. pantā "Īpaši noteikumi par dzīvesvietas noteikumu nepiemērošanu" ir noteikts:

"Šīs nodaļas nolūkā 7. pantu piemēro vienīgi 64., 65. un 65.a pantā paredzētajos gadījumos un ievērojot minētajos pantos noteiktos ierobežojumus."

11 Regulas Nr. 883/2004 64. pantā "Bezdarbnieki, kas dodas uz citu dalībvalsti" ir paredzēts:

"1. Pilnīgs bezdarbnieks, kas atbilst kompetentās dalībvalsts tiesību aktu nosacījumiem, lai būtu tiesīgs saņemt pabalstus, un kas dodas uz citu dalībvalsti, lai meklētu tur darbu, patur savas tiesības uz bezdarbnieka naudas pabalstiem, ievērojot šādus nosacījumus un šādus ierobežojumus:

[..]

c) tiesības uz pabalstiem saglabājas trīs mēnešus no dienas, kad bezdarbnieks pārstājis būt tās valsts nodarbinātības dienestu rīcībā, no kuras viņš aizceļojis, ar nosacījumu, ka kopējais laika posms, kurā tiek nodrošināti pabalsti, nepārsniedz laika posmu, kurā viņam ir tiesības uz pabalstu saskaņā ar šās dalībvalsts tiesību aktiem; kompetentie dienesti vai iestādes var pagarināt trīs mēnešu laika posmu līdz sešiem mēnešiem;

[..]

2. Ja attiecīgā persona atgriežas kompetentajā dalībvalstī tā laika posma beigu dienā, kurā tai ir tiesības uz pabalstiem saskaņā ar 1. punkta c) apakšpunktu, vai pirms tās, šai personai joprojām ir tiesības uz pabalstiem saskaņā ar šās valsts tiesību aktiem. Persona zaudē visas tās tiesības uz pabalstiem, ko paredz kompetentās dalībvalsts tiesību akti, ja neatgriežas tajā minētā laika posma beigu dienā vai pirms tās, izņemot gadījumus, kad minēto tiesību aktu noteikumi ir labvēlīgāki. Izņēmuma gadījumos kompetentie dienesti vai iestādes var atļaut attiecīgai personai atgriezties vēlāk, nezaudējot savas tiesības.

[..]"

Nīderlandes tiesības

12 *Algemene wet bestuursrecht* (Vispārējais administratīvo tiesību likums) 3:4. pantā ir noteikts:

"1. Ja no tiesību akta vai īstenojamās kompetences veida neizriet ierobežojumi, valsts pārvaldes iestāde izvērtē intereses, kuras tieši skar lēmums.

2. Nelabvēlīgas sekas, kas vienai vai vairākām ieinteresētām personām izriet no attiecīgā lēmuma, nedrīkst būt nesamērīgas ar lēmumā noteiktajiem mērķiem."

13 Saskaņā ar *Werkloosheidswet* (Likums par bezdarbu, turpmāk tekstā – "*WW*") 19. panta 1. punkta e) apakšpunktu darba ņēmējam, kura domicils nav Nīderlandē vai kurš ārpus Nīderlandes uzturas ar atpūtu nesaistītā nolūkā, nav tiesību saņemt pabalstus.

14 Saskaņā ar *WW* 19. panta 9. un 10. punktu:

"9. Atkāpjoties no 1. punkta e) apakšpunkta, darba ņēmējs, kas ārpus Nīderlandes uzturas ar atpūtu nesaistītā nolūkā, saglabā tiesības saņemt pabalstus, ja viņš uzturēšanās laikā piedalās pasākumā, kurš veicina viņa iekļaušanos darba tirgū VI un XA nodaļas izpratnē, ja:

a) attiecīgais pasākums nav ilgāks par sešiem mēnešiem;

b) attiecīgais pasākums, kā izriet no nodomu protokola, nodrošina faktiskas izredzes uz turpmāku nodarbinātību vismaz uz sešiem mēnešiem un

c) attiecīgais pasākums notiek Eiropas Savienības dalībvalstī, citā valstī, kura ir Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu dalībvalsts, vai Šveicē.

10. Šajā pantā jēdziens "nodomu protokols" nozīmē ar parakstu apstiprinātu paziņojumu, kurā parakstītājs norāda, ka viņš paredz pieņemt darbā darba ņēmēju, kas piedalās pasākumā, kurš veicina viņa iekļaušanos darba tirgū VI un XA nodaļas izpratnē, pēc attiecīgā pasākuma beigām."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

15 Prasītāja *J. Klein Schiphorst* domicils bija Nīderlandē, un viņš kopš 2011. gada 2. maija tur saņēma bezdarbnieka pabalstus saskaņā ar *WW*. 2012. gada 19. jūlijā viņš informēja Darba ņēmēju sociālās apdrošināšanas pārvaldības iestādi (turpmāk tekstā – "*Uwv*") par to, ka viņš plāno doties darba meklējumos uz Šveici, un lūdza saglabāt viņa tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem.

16 *Uwv* ar 2012. gada 8. augusta lēmumu apmierināja *J. Klein Schiphorst* pieteikumu uz laikposmu no 2012. gada 1. septembra līdz 2012. gada 30. novembrim.

17 Ar 2012. gada 19. novembra e-pastu, pamatojoties uz Regulu Nr. 883/2004, *J. Klein Schiphorst* lūdza *Uwv* par trim mēnešiem pagarināt laikposmu, kurā tiek saglabātas viņa tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem.

18 Ar 2012. gada 21. novembra un 2013. gada 16. janvāra lēmumiem *Uwv* noraidīja šo lūgumu, kā arī par šo noraidīšanu iesniegto sūdzību. Pēdējā minētajā lēmumā *Uwv* skaidroja, ka neizmantos kompetentajiem dienestiem vai iestādēm Regulas Nr. 883/2004 64. panta 1. punkta c) apakšpunktā piešķirto iespēju pagarināt līdz sešiem mēnešiem laikposmu, kurā tiek saglabātas tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem.

19 Ar 2013. gada 2. oktobra spriedumu *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) apmierināja *J. Klein Schiphorst* par *Uwv* 2013. gada 16. janvāra lēmumu celto prasību tādēļ, ka šī iestāde neesot pietiekami pamatojusi, kāpēc tā nav izmantojusi šo iespēju.

20 Ar 2013. gada 15. novembra lēmumu *Uwv* arī *J. Klein Schiphorst* sūdzību par 2012. gada 21. novembra lēmumu atzina par nepamatotu. Uzskatīdama, ka iespējas atrast darbu Nīderlandē kopumā ir daudz lielākas nekā citās valstīs, *Uwv* norādīja, ka tā atbilstoši *Minister van Sociale zaken en Werkgelegenheid* (sociālo lietu un nodarbinātības ministrs, Nīderlande) instrukcijām ievēro principu nepagarināt laikposmu, kurā tiek saglabātas tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem, pēc trim mēnešiem. Šādos apstākļos *Uwv* uzskatīja, ka *J. Klein Schiphorst* iniciatīvas, lai atrastu darbu Šveicē, un viņa minētie apstākļi neļāva uzskatīt, ka šajā gadījumā būtu nesaprātīgi ievērot šo principu.

21 Ar 2014. gada 4. jūnija spriedumu *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) noraidīja *J. Klein Schiphorst* par 2013. gada 15. novembra lēmumu celto prasību. Šī tiesa uzskatīja, ka, ņemot vērā Regulas Nr. 883/2004 64. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzētās iespējas diskrecionāro raksturu, *Uwv* bija tiesīga īstenot šo iespēju atbilstoši valsts tiesību normām.

22 *J. Klein Schiphorst* cēla apelāciju par šo pēdējo minēto spriedumu *Centrale Raad van Beroep* (Sociālā nodrošinājuma un civildienesta lietu apelācijas tiesa, Nīderlande).

23 Šādā kontekstā iesniedzējtiesai rodas šaubas par *Uwv* lēmuma atteikties izmantot kompetentajiem dienestiem vai iestādēm Regulas Nr. 883/2004 64. panta 1. punkta c) apakšpunkta otrajā teikuma daļā paredzēto iespēju pēc trim mēnešiem pagarināt laikposmu, kurā tiek saglabātas tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem, saderību ar Savienības tiesību aktiem.

24 Konkrēti, iesniedzējtiesa vispirms jautā par to, vai dalībvalstīm ir ļauts nekādos apstākļos neizmantot šo iespēju. Šī tiesa uzskata, ka noraidošas atbildes gadījumā būtu jānosaka, vai, ņemot vērā Regulas Nr. 883/2004 priekšmetu un mērķi, aizliegumu paredzēt noteikumus par dzīvesvietu vai Savienības pilsoņu un darba ņēmēju pārvietošanās brīvību, dalībvalstis principā drīkst atteikties izmantot minēto iespēju, lai to konkrēti piemērotu tikai īpašos apstākļos. Visbeidzot, ja atkal tiek sniegta noraidoša atbilde, iesniedzējtiesa prāto, kā dalībvalstīm ir jāizmanto šī pati iespēja.

25 Šādos apstākļos *Centrale Raad van Beroep* (Sociālā nodrošinājuma un civildienesta lietu apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai, ņemot vērā Regulas Nr. 883/2004 63. un 7. pantu, tās mērķi un saturu, kā arī personu un darba ņēmēju pārvietošanās brīvību, attiecīgās regulas 64. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzētā iespēja var tikt izmantota tādējādi, ka katru pieteikumu par laikposma, kurā tiek saglabātas tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem, pagarināšanu principā noraida, ja vien *Uwv* neuzskata, ka šo laikposma pagarināšanu nevar atteikt individuālā gadījuma īpašo apstākļu dēļ, piemēram, tad, ja pastāv konkrētas un pierādāmas izredzes iegūt darbu?

2) Gadījumā, ja atbilde uz šo jautājumu ir noliedzoša, – kā dalībvalstīm ir jāizmanto Regulas Nr. 883/2004 64. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzētā iespēja?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada apsvērumi

26 Prejudiciālie jautājumi attiecas uz to, kā interpretēt Regulu Nr. 883/2004, it īpaši tās 64. pantu, kurā ir reglamentēti nosacījumi, ar kādiem pilnīgs bezdarbnieks, kurš atbilst kompetentās dalībvalsts tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem, lai viņam būtu tiesības uz pabalstiem, un kurš dodas uz citu dalībvalsti darba meklējumos, saglabā tiesības uz bezdarbnieka naudas pabalstiem.

27 Šajā lietā no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pamatlietā runa ir par tāda Nīderlandes valsts valstspiederīgā tiesību uz bezdarbnieka pabalstiem saglabāšanu, kurš ir devies nevis uz citu dalībvalsti, bet uz trešo valsti, proti, Šveices Konfederāciju, lai tur meklētu darbu.

28 Saskaņā ar EK un Šveices nolīguma 8. pantu līgumslēdzējas puses saskaņā ar minētā nolīguma II pielikumu paredz sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanu, lai jo īpaši noteiktu piemērojamos tiesību aktus un izmaksātu pabalstus personām, kas uzturas līgumslēdzēju pušu teritorijā. Saskaņā ar EK un Šveices nolīguma II pielikuma A iedaļas 1. punktu līgumslēdzējas puses savstarpēji piemēro Regulu Nr. 883/2004. Tādēļ, tā kā saskaņā ar minētā pielikuma 1. panta 2. punktu "šā pielikuma A iedaļā minētajos tiesību aktos lietoto terminu "dalībvalsts(-is)" saprot tādējādi, ka papildus valstīm, uz kurām attiecas Eiropas Savienības attiecīgie tiesību akti, tajā ir ietverta arī Šveice", šīs regulas noteikumi attiecas arī uz Šveices Konfederāciju.

29 Šādos apstākļos prasītāja pamatlietā – dalībvalsts valsts valstspiederīgā, kam ir piemērojami Nīderlandes tiesību akti par bezdarbu un kurš dodas uz Šveici darba meklējumos – situācija ietilpst Regulas Nr. 883/2004 piemērošanas jomā.

Par pirmo jautājumu

30 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 883/2004 64. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tāds valsts pasākums kā pamatlietā aplūkotais, ar ko kompetentajai iestādei likts principā noraidīt ikvienu pieteikumu pēc trim mēnešiem pagarināt laikposmu, kurā tiek saglabātas tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem, ja vien šī iestāde neuzskata, ka šā pieteikuma noraidīšanas rezultāts būtu nesaprātīgs.

31 Šajā saistībā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 883/2004 preambulas 4. un 45. apsvērumu šīs regulas mērķis ir koordinēt dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmas, lai garantētu personu brīvas pārvietošanās tiesību pilnvērtīgu izmantošanu. Šajā regulā ir modernizēti un vienkāršoti Regulā Nr. 1408/71 paredzētie noteikumi, tomēr saglabājot to pašu mērķi.

32 Kā izriet no Regulas Nr. 883/2004 64. panta 1. punkta, pilnīgs bezdarbnieks, kurš atbilst kompetentās dalībvalsts tiesību aktos paredzētajiem pabalstu saņemšanas nosacījumiem un kurš dodas uz citu dalībvalsti, lai tur meklētu darbu, saglabā tiesības uz bezdarbnieka naudas pabalstiem, ievērojot šajā pašā pantā uzskaitītos nosacījumus un ierobežojumus.

33 It īpaši šīs regulas 64. panta 1. punkta c) apakšpunkta teikuma pirmajā daļā ir paredzēts, ka tiesības uz pabalstiem "tiek" saglabātas trīs mēnešus no dienas, kad bezdarbnieks pārstājis būt tās valsts nodarbinātības dienestu rīcībā, no kuras viņš aizceļojis, ar nosacījumu, ka kopējais laika posms, kurā tiek nodrošināti pabalsti, nepārsniedz laika posmu, kurā viņam ir tiesības uz pabalstu saskaņā ar šās dalībvalsts tiesību aktiem. Turpretī šīs pašas regulas 64. panta 1. punkta c) apakšpunkta teikuma otrajā daļā ir noteikts, ka kompetentie dienesti vai iestādes "var" šo trīs mēnešu laikposmu pagarināt līdz sešiem mēnešiem.

34 Saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā šī norma ir ietverta, izvirzītie mērķi (spriedums, 2016. gada 8. novembris, *Ognyanov*, C-554/14, EU:C:2016:835, 31. punkts).

35 No Regulas Nr. 883/2004 64. panta 1. punkta c) apakšpunkta teikuma pirmās daļas noteikumiem viennozīmīgi izriet, ka tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem tiek garantētas trīs mēnešus pilnīgam bezdarbniekam, kurš dodas uz citu dalībvalsti, lai tur meklētu darbu. Šajā saistībā Tiesa par Regulas Nr. 1408/71 69. pantu – Regulas Nr. 883/2004 64. panta priekšteci – jau nosprieda, ka pirmajā no šīm tiesību normām bezdarbā esošam darba ņēmējam bija piešķirta iespēja konkrētajā laikposmā, meklējot darbu citā dalībvalstī, izvairīties no dažādajiem valsts tiesību aktos noteiktajiem pienākumiem būt kompetentās valsts nodarbinātības dienestu rīcībā, vienlaikus nezaudējot tiesības uz šīs valsts bezdarbnieka pabalstiem (spriedumi, 1980. gada 19. jūnijs, *Testa* u.c., 41/79, 121/79 un 796/79, EU:C:1980:163, 4. punkts, kā arī 2002. gada 21. februāris, *Rydergård*, C-215/00, EU:C:2002:111, 17. punkts).

36 Turpretī Regulas Nr. 883/2004 64. panta 1. punkta c) apakšpunkta teikuma otrajā daļā ir noteikts, ka kompetentie dienesti vai iestādes "var" attiecīgo trīs mēnešu laikposmu pagarināt līdz sešiem mēnešiem.

37 Šajā ziņā, kā savos rakstveida apsvērumos norāda Nīderlandes, Dānijas, Zviedrijas un Norvēģijas valdības, tā kā tiek lietots termins "var", tad šīs tiesību normas formulējumā kompetentajām iestādēm nav uzlikts pienākums līdz sešiem mēnešiem pagarināt laikposmu, kurā tiek saglabātas tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem pilnīgam bezdarbniekam, kas dodas uz citu dalībvalsti, lai tur meklētu darbu.

38 Turklāt, kā tiesas sēdē ir precizējušas visas personas, kas iestājušās lietā, sagatavošanas akti, kuri bija šīs tiesību normas pamatā, liecina – kā secinājumu 34. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts – ka Komisijas sākotnējā priekšlikumā bija paredzēts noteikt, ka sešu mēnešu tiesību saglabāšanas laikposms ir obligāts, bet tam nepiekrita Eiropas Savienības Padome, un beigu beigās dalībvalstis vienojās par formulējumu, kas ietverts Regulas Nr. 883/2004 64. panta 1. punkta c) apakšpunkta teikuma otrajā daļā.

39 Runājot par kontekstu, kurā iekļaujas Regulas Nr. 883/2004 64. panta 1. punkta c) apakšpunkts, ir jānorāda, pirmkārt, ka atbilstoši šīs regulas 64. panta 1. punkta d) apakšpunktam bezdarbnieka pabalstus nosaka un maksā kompetentā iestāde atbilstoši tiesību aktiem, kurus tā piemēro.

40 Otrkārt, no minētās regulas 64. panta 2. punkta izriet, ka, ja attiecīgā persona neatgriežas kompetentajā dalībvalstī tā laikposma beigu dienā, kurā tai ir tiesības uz pabalstiem saskaņā ar šīs pašas regulas 64. panta 1. punkta c) apakšpunktu, vai pirms tās, proti, pirms trim mēnešiem, vai attiecīgajā gadījumā – ja kompetentās iestādes šo laikposmu ir pagarinājušas – pirms sešiem mēnešiem, viņš zaudē jebkādas tiesības uz pabalstiem atbilstoši kompetentās dalībvalsts tiesību aktiem, bet minētās iestādes izņēmuma gadījumos tomēr var attiecīgajai personai ļaut atgriezties vēlāk, nezaudējot savas tiesības.

41 Kā ģenerāladvokāts norādījis secinājumu 55. punktā, šī tiesību norma tostarp ļauj kompetentajām iestādēm "izņēmuma gadījumos" pagarināt trīs mēnešu laikposmu, kurā attiecīgajai personai ir tiesības uz pabalstiem, lai novērstu to, ka saistībā ar novēlotu atgriešanos pēc šā laikposma beigām rodas nesamērīgas sekas. Šādu iespēju apstiprina tas, ka laikposms, kurā tiek saglabātas tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem, var tikt ierobežots līdz trim mēnešiem, jo kompetentajām iestādēm Regulas Nr. 883/2004 64. panta 1. punkta c) apakšpunkta teikuma otrajā daļā nav paredzēts pienākums to pagarināt līdz sešiem mēnešiem.

42 Šo secinājumu apstiprina tas, ka Regulā Nr. 883/2004 nav paredzēti nosacījumi, saskaņā ar kuriem pilnīgs bezdarbnieks, kas dodas uz citu dalībvalsti, lai tur meklētu darbu, var saņemt minētā perioda pagarinājumu ilgāk par trim mēnešiem.

43 Attiecībā uz Regulas Nr. 883/2004 mērķi ir jānorāda, kā atgādināts šā sprieduma 31. punktā, ka šīs regulas mērķis ir koordinēt dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmas, lai garantētu personu brīvas pārvietošanās tiesību pilnvērtīgu izmantošanu.

44 Šajā saistībā ir jāatgādina, ka ar šo regulu nav izveidota kopēja sociālā nodrošinājuma sistēma, bet gan tiek ļauts pastāvēt dažādām valstu sociālā nodrošinājuma sistēmām, un tās vienīgais mērķis ir nodrošināt šo sistēmu koordinēšanu, lai garantētu personu brīvas pārvietošanās tiesību pilnvērtīgu izmantošanu. Tādējādi minētā regula ļauj turpināt pastāvēt dažādām sistēmām, kas ir pamats atsevišķiem prasījumiem pret dažādām iestādēm, pret kurām pieteicējam ir tiesības vērsties vai nu saskaņā tikai ar valsts tiesībām, vai arī saskaņā ar valsts tiesībām, kas vajadzības gadījumā papildinātas ar Savienības tiesībām (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2013. gada 19. septembris, *Brey*, C-140/12, EU:C:2013:565, 43. punkts, un 2016. gada 14. jūnijs, Komisija/Apvienotā Karaliste, C-308/14, EU:C:2016:436, 67. punkts).

45 Turklāt ir jānorāda, ka laikā, kad bija spēkā Regula Nr. 1408/71, Tiesa jau nosprieda, ka tiesības saglabāt bezdarbnieka pabalstus trīs mēnešus palīdz nodrošināt darba ņēmēju brīvu pārvietošanos (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1980. gada 19. jūnijs, *Testa* u.c., 41/79, 121/79 un 796/79, EU:C:1980:163, 14. punkts). Šāds secinājums ir jāizdara arī attiecībā uz Regulu Nr. 883/2004, jo tajā – papildus tam, ka ar to tiek garantēta tiesību uz bezdarbnieka pabalstiem saglabāšana trīs mēnešus, – ir ļauts arī pagarināt šo laikposmu līdz sešiem mēnešiem.

46 No minētā izriet, ka Regulas Nr. 883/2004 64. panta 1. punkta c) apakšpunktā tiesību saņemt bezdarbnieka pabalstus saglabāšana tiek garantēta tikai trīs mēnešus, tomēr tajā ir ļauts atbilstoši valsts tiesībām pagarināt minēto laikposmu līdz sešiem mēnešiem.

47 Šo interpretāciju neliek apstrīdēt tāds dzīvesvietas klauzulu atcelšanas princips, uz kuru iesniedzējtiesa atsaucas prejudiciālo jautājumu formulējumā, kā Regulas Nr. 883/2004 7. pantā paredzētais.

48 Proti, no šā panta, it īpaši no vārdiem "ja [Regulā Nr. 883/2004] nav noteikts citādi", izriet, ka šajā regulā ir iekļautas speciālas normas, kas paredz atkāpi no dzīvesvietas klauzulu atcelšanas principa. Tā tas ir minētās regulas 63. panta "Īpaši noteikumi par dzīvesvietas noteikumu nepiemērošanu" gadījumā, kurā ir paredzēts, ka tāda pilnīga bezdarbnieka situācijai, kurš atbilst kompetentās dalībvalsts tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem, lai saņemtu pabalstus, un kurš dodas uz citu dalībvalsti, dzīvesvietas klauzula ir atceļama tikai šīs pašas regulas 64. pantā paredzētajos gadījumos ar tajā paredzētajiem ierobežojumiem.

49 Kā tiesas sēdē apgalvojušas Dānijas, Zviedrijas un Norvēģijas valdības, no Regulas Nr. 883/2004 7. un 63. panta, lasot tos kopsakarā ar 64. panta 1. punkta c) apakšpunktu, skaidri izriet, ka tiesību saņemt bezdarbnieka pabalstus saglabāšana galīgam bezdarbniekam, kurš dodas uz citu dalībvalsti, lai tur meklētu darbu, tiek nodrošināta, pirmkārt, trīs mēnešu laikā atbilstoši šīs regulas 64. panta 1. punkta c) apakšpunkta teikuma pirmajai daļai un, otrkārt, attiecīgajā gadījumā – uz vēlāku laikposmu, līdz sešiem mēnešiem gadījumā, ja saņēmējs iegūst trīs mēnešu laikposma pagarinājumu atbilstoši attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem.

50 Turklāt, kā būtībā norādījis ģenerāladvokāts secinājumu 80. un 81. punktā, atšķirības starp dalībvalstu tiesiskajiem regulējumiem un pasākumiem, ar kuriem tiek īstenota Regulas Nr. 883/2004 64. panta 1. punkta c) apakšpunkta teikuma otrajā daļā paredzētā iespēja, nevar tikt uzskatītas par darba ņēmēju brīvas pārvietošanās ierobežojumiem, jo LESD 48. pantā ir paredzēta dalībvalstu tiesību aktu koordinēšana, nevis to saskaņošana, bet atšķirības katras dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmās pēc būtības un no procedūras viedokļa un tādējādi arī atšķirības tur apdrošināto personu tiesībās šī tiesību norma neskar (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2009. gada 16. jūlijs, *von Chamier-Glisczinski*, C-208/07, EU:C:2009:455, 84. punkts, kā arī 2013. gada 11. aprīlis, *Jeltes* u.c., C-443/11, EU:C:2013:224, 43. punkts).

51 Attiecībā uz kritērijiem, saskaņā ar kuriem kompetentā iestāde var pagarināt bezdarbnieka pabalstu saglabāšanas laikposmu līdz sešiem mēnešiem, ir jāuzsver, ka, ja attiecīgā dalībvalsts, kā šajā lietā, ir izmantojusi Regulas Nr. 883/2004 64. panta 1. punkta c) apakšpunkta teikuma otrajā daļā paredzēto iespēju, tā kā šajā regulā nav noteikti kritēriji, ir jāparedz, ievērojot Savienības tiesības, valsts pasākumi, kas reglamentē kompetento iestāžu rīcības brīvību, tostarp precizējot nosacījumus, ar kādiem bezdarbnieka pabalstu saglabāšanas laikposma pagarinājums no trim līdz sešiem mēnešiem ir vai nav jāpiešķir bezdarbniekam, kurš dodas uz citu dalībvalsti, lai tur meklētu darbu.

52 Šajā gadījumā no Tiesā iesniegtajiem lietas materiāliem, kā arī no Nīderlandes valdības tiesas sēdē sniegtajiem precizējumiem izriet, ka vispirms atbilstoši sociālo lietu un nodarbinātības ministra 2011. gada janvāra instrukcijai Nīderlandes Karaliste atteicās izmantot Regulas Nr. 883/2004 64. panta 1. punkta c) apakšpunkta teikuma otrajā daļā paredzēto iespēju. Tomēr pēc tam, kad 2013. gada 2. oktobra spriedumā *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa) uzskatīja, ka pieteikuma pagarināt pēc trim mēnešiem bezdarbnieka pabalstu saglabāšanas laikposmu noraidīšana ir jāpamato, *Uwv*, vienlaikus saglabājot principu, ka šāda veida prasība nav apmierināma, nolēma, ka, ievērojot šīs lietas īpašos apstākļus un jo īpaši to, ka pastāv konkrētas un pierādāmas nodarbinātības izredzes, var būt pamatoti apmierināt šādu pieteikumu. It īpaši, kā izriet no lēmumā lūgt prejudiciālu nolēmumu sniegtajām norādēm, *Uwv* uzskatīja, ka šādi apstākļi rodas tad, kad attiecīgā persona ir procesā, kura rezultātā tā var tikt nodarbināta un kuram ir vajadzīga ilgāka uzturēšanās uzņemošajā dalībvalstī, vai ja attiecīgā persona iesniedz darba devēja nodomu protokolu, kas tai paver patiesas izredzes tikt nodarbinātai minētajā dalībvalstī.

53 Šādos apstākļos, kā secinājumu 78. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, dalībvalsts iekļaujas Savienības tiesībās noteiktajās robežās, ja tā īsteno pasākumus, saskaņā ar kuriem bezdarbnieka pabalstu tiesību saglabāšanas laikposma pagarinājums līdz sešiem mēnešiem tiek piešķirts vienīgi tad, ja ir izpildīti konkrēti nosacījumi.

54 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 883/2004 64. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam nav pretrunā tāds valsts pasākums kā pamatlietā aplūkotais, ar ko kompetentajai iestādei ir likts principā noraidīt ikvienu pieteikumu pēc trim mēnešiem pagarināt laikposmu, kurā tiek saglabātas tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem, ja vien šī iestāde neuzskata, ka šā pieteikuma noraidīšanas rezultāts būtu nesaprātīgs.

Par otro jautājumu

55 Ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu, uz uzdoto otro jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

56 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu 64. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam nav pretrunā tāds valsts pasākums kā pamatlietā aplūkotais, ar ko kompetentajai iestādei ir likts principā noraidīt ikvienu pieteikumu pēc trim mēnešiem pagarināt laikposmu, kurā tiek saglabātas tiesības uz bezdarbnieka pabalstiem, ja vien šī iestāde neuzskata, ka šā pieteikuma noraidīšanas rezultāts būtu nesaprātīgs.

[Paraksti]